

PATVIRTINTA:Skuodo Bartuvos progimnazijos direktoriaus

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

2024m. vasario 28d. įsakymu Nr. VI-20

(data, dokumento rūšies pavadinimas)

NEELEKTROTECHNINIO PERSONALO

(darbuotojo profesijos pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 2**I. BENDROJI DALIS**

- 1.1. Neelektrotechninio personalo darbuotojas gali būti asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis atitinkamą išsilavinimą, nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą, išklauses įvadinį saugos ir sveikatos, saugos ir sveikatos darbo vietoje, gaisrinės saugos instruktavimus.
- 1.2. Darbuotojai periodiškai instruktuojami pagal įstaigoje nustatytą instruktavimo tvarką.
- 1.3. Papildomai darbo vietoje darbuotojai instruktuojami atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar kenksmingas medžiagas.
- 1.4. Darbuotojui draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas.
- 1.5. Draudžiama atsinešti į įstaigos teritoriją, darbo vietą alkoholinius gėrimus, narkotines, toksines, chemines, sprogstamąsias medžiagas.
- 1.6. Darbuotojas, pastebėjęs kitą neblaivų darbuotoją, privalo apie tai nedelsdamas pranešti administracijai, esant reikalui, imtis priemonių galimai nelaimei užkirsti.
- 1.7. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, vykdyti įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus.
- 1.8. Darbo ir poilsio režimas:
 - 1.8.1. konkretus darbo ir poilsio režimas, papildomų ir specialių pertraukų skaičius, poilsio vieta nustatomi darbo tvarkos taisyklėse;
 - 1.8.2. pietų pertrauka ne trumpesnė kaip 30 min.
- 1.9. Vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui,
- 1.10. Rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose vietose.
- 1.11. Žinoti pirmines gaisro gesinimo priemones, jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, savo veiksmus kilus gaisrui.

1.12. Dirbantieji turi žinoti:

1.12.1. įrenginio įjungimo ir išjungimo bei avarinių išjungėjų išdėstymo vietas;

1.12.2. įrenginio technologinius ypatumus;

1.12.3. nusimanyti apie elektros srovės pavojingumą bei saugos priemones dirbant darbo vietoje;

1.12.4. mokėti suteikti pirmąją medicinos pagalbą.

1.13. Darbo vietoje turi būti pirmos pagalbos vaistinė.

1.14. Asmens higienos reikalavimai:

1.14.1. nevalgyti darbo vietoje ir nelaikyti maisto produktų bei kitų pašalinių daiktų nereikalingų darbui atlikti;

1.14.2. darbo vieta turi švari ir tvarkinga.

1.15. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviešti skubiąją medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu- 112**.

1.16. Pastebėjus, įrenginių gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsauginėms priemonėms, darbus nutraukti ir pranešti tiesioginiam vadovui.

1.17. Darbuotojui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma LR įstatymų nustatyta atsakomybė.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Profesinės rizikos veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.2. mažas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;

2.1.3. dūžtantys daiktai (stikliniai indai, talpos) - galimas rankų susipjaustymas šukėmis;

2.1.4. netvarkinga darbo vieta, slidžios, laidžios elektros srovei grindys – galimos elektros traumos;

2.1.5. netvarkingos inventorinės darbo priemonės (kompiuteriai, faksai, spausdintuvai, žirkklės) – galimos traumos;

2.1.6. nepalankios oro sąlygos (saulė, lietus, karštas, šaltas oras). Esant nepalankioms oro sąlygoms galima susirgti kvėpavimo takų, bronchų ligomis. Kaitinant saulei- gali ištikti saulės smūgis;

2.1.7. neatsargus lipimas laiptais, neatsargus vaikščiojimas po kitas įstaigos patalpas – galimos traumos;

2.1.8. nervinė įtampa;

2.1.9. netvarkingi buitiniai prietaisai – galimos traumos;

2.1.10. COVID-19 virusas;

2.1.11. pažeistas įžeminimas – elektros traumos galimybė;

2.1.12. netinkamas mikroklimatas (prasta ventiliacija, daugiau kaip 25° C patalpoje) – varginančiai veikia organizmą.

2.2. Saugos priemonės:

- 2.2.1.** nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
- 2.2.2.** darbuotojo darbo vieta turi būti įrengta taip, kad šviesos šaltiniai (langai, ryškiai dažytos sienos, įrenginiai) neakintų darbuotojo;
- 2.2.3.** darbo stalas turi būti didelis, kad darbuotojas, galėtų patogiai išdėstyti dokumentus ir kitas darbo priemones;
- 2.2.4.** darbo vietos apšvietumas turi atitikti HN;
- 2.2.5.** darbo vieta turi būti nuolat vėdinama;
- 2.2.6.** apsisaugojimui nuo elektros traumų reikia sekti, kad nebūtų pažeista laidų ir kabelių izoliacija, įrenginiai turi būti patikimai įžeminti;
- 2.2.7.** saugantis nuo griuvimo, laidus, kabelius ir atliekas sudėti tvarkingai, sausai išvalyti slidžias grindų dangas;
- 2.2.8.** apsisaugojimui nuo galimų traumų, laikytis mechanizmų, elektrinių prietaisų eksploatavimo instrukcijų reikalavimų, naudoti tvarkingas darbo priemones;

2.3. Asmeninės apsaugos priemonės:

- 2.3.1.** vienkartinės pirštinės;

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Patikrinti:

- 3.1.1.** ar nepažeista elektros įrengimų izoliacija;
- 3.1.2.** ar pakankamas darbo vietos apšvietimas;
- 3.1.3.** ar sausos ir neslidžios grindys.
- 3.1.4.** ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, rozetė, į kurią jungiamas įrenginys;
- 3.1.5.** ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Elektros kabelis turi būti jungiamas prie rozetės taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant užsikabinti;
- 3.1.6.** ar pakankamo ilgio kilnojamų elektros įrenginių elektros kabelis;
- 3.1.7.** ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų;
- 3.1.8.** ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių.

3.2. Patikrinti, ar neužkrauta darbo vieta, ar neužkrauti praėjimai.

- 3.3. Apžiūrėti išorinį elektros instaliacijos tvarkingumą (negali būti mechaniškai neapsaugotų laidų ar kabelių, turi būti tvarkingos apsaugos ir avariniai išjungėjai).**

- 3.4. Įjungti arba išjungti įrengimą tik tam tikslui skirtais paleidimo mygtukais.
- 3.5. Pastebėjus, bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą, darbas nepradedamas tol, kol nebus pataisyti rasti gedimai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Darbo metu dirbantysis elektros įrenginiais turi sekti jų bei pagalbinių įrenginių būklę, ir pastebėjęs kokius nors gedimus, turi nutraukti darbą, pranešti apie tai tiesioginiam vadovui.
- 4.2. Draudžiama reguliuoti, keisti elektros įrenginio parametrus atidarius įrenginio apsauginius skydelius. Jeigu tai daryti numatyta įrenginio eksploatavimo instrukcijoje, reguliavimus atlikti tik išjungus įrenginį iš elektros tinklo.
- 4.3. Draudžiama remontuoti pačiam sugedusį elektros įrenginį, laidus, kištuką, kištukinį lizdą. Tai atlikti gali tik tas darbuotojas, kuris turi elektrotechninio personalo reikiamą kvalifikaciją.
- 4.4. Saugoti, kad mechanškai nebūtų pažeidžiama elektros instaliacija ir aparatūra. Nuolat sekti elektros įrengimų apkrovimą ir techninę būklę. Pasirodžius dūmams, liepsnai iš elektros įrenginio, atsiradus triukšmui ir vibracijai, skubiai išjungti elektros įrengimą.
- 4.5. Neleisti dirbti pašaliniams asmenims elektros įrenginiais, nesuderinus su tiesioginiu vadovu.
- 4.6. Draudžiama liesti elektros įrenginius, kabelius, laidus, rozetes, kištukus drėgnomis rankomis, nevalyti jų drėgnu skuduru.
- 4.7. Draudžiama dirbti elektros įrenginiais, kuriuose atidaryti arba nuimti apsauginiai skydeliai, dangčiai, išjungtos apsaugos blokuotės.
- 4.8. Draudžiama naudoti asmeninius ar bendradarbių atneštus elektros įrenginius (kavos virimo aparatus, oro šildytuvus, virdulius ir kt.).
- 4.9. Elektrinius oro pašildytojus su atvira kaitinimo spirale, vandens pašildytojus, virdulius, kavos virimo aparatus naudoti tik specialiai tam skirtose ir įrengtose vietose.
- 4.10. Nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną.
- 4.11. Darbuotojui draudžiama:
- 4.11.1. jungti į elektros tinklą skiriamuosius transformatorius, dažnio keitiklius, apsauginius atjungimo įrenginius;
- 4.11.2. nepalikti be priežiūros elektros įrenginių, įjungtų į elektros tinklą, išskyrus tuos, kurie turi būti įjungti pastoviai;
- 4.11.3. keisti šviestuvų lempas;
- 4.11.4. atidarinėti elektros įrengimų spintas ir skydus, užgriozdinti pašaliniais daiktais.

4.11.5. į vieną šakutės lizdą jungti kelis elektrinius prietaisus, aparatus, viršyti šakutės lizdo instaliuotąjį galingumą.

4.12. Pastebėjus bet kokį gedimą, sustabdyti įrengimą ir pranešti tiesioginiam vadovui arba elektrotechniniam personalui.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviešti skubiąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.2. Sugedus elektros instaliacijai, pajutus svylančių laidų kvapą, sugedus elektriniams prietaisams, būtina nedelsiant išjungti elektros prietaisus, ir pranešti tiesioginiam vadovui, iškviešti atsakingą už remontą asmenį.

5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą, ir jo aplinkybes.

5.4. Kilus gaisrui:

5.4.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.4.2. iškviešti ugniagesius arba kreiptis į Bendrąjį pagalbos centrą Nr. 112;

5.4.3. evakuoti žmones;

5.4.4. gaisrą gesinti gaisro židinių visomis turimomis priemonėmis;

5.4.5. informuoti tiesioginį vadovą.

5.5. Įvykus avarijai, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą ir išeiti iš pavojingos zonos.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Išjungti iš elektros tinklo visus elektrinius prietaisus, aparatus iš elektros tinklo.

6.2. Sutvarkyti darbo vietą.

6.3. Nusivilkti darbo rūbus, apžiūrėjus, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą vietą.

6.4. Nusiimti AAP.

6.5. Šiltu vandeniu su muilu, nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais.

6.6. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.